

Analysenotat

Klagesager afsluttet i Det Psykiatriske Patientklagenævn

2018, 2019
og 2020

Analyse og tekst

Unni Dokkedal, analytiker,
cand.scient.san.publ., ph.d.,
Psykiatrifonden

Redigering

Sarah Boss, journalist og
pressechef, Psykiatrifonden

Layout

Nana Hemer

Udgivelsesår 2023

Indholdsfortegnelse

Resume	4
Indledning og baggrund	6
Materiale og metode	9
Materiale	
Metode	
Datakvalitet	
Resultater – undersøgelse af sagsbehandlingstider	11
Afsluttede klagesager – antal og beskrivelse	
Overholdelse af lovbestemte og vejledende tidsfrister	
Sager fordelt på sagsbehandlingstid	
Gennemsnitlige sagsbehandlingstider	
Sammenfatning og bemærkninger – undersøgelse af sagsbehandlingstider	
Datakvalitet	17
Dataudtræk fra klagenævnets sags- og dokumenthåndteringssystem Public 360° – afsluttede sager	
Dataudtræk fra registreringssystemet i Excel – årsstatistikker	
Samkørsel af afsluttede sager og årsstatistikker	
Sammenfatning og bemærkninger – datakvalitet	
Konklusion	19
Bilag	20
<i>Bilag I Klagesystemet – klageadgang og sagsbehandlingstider</i>	
<i>Bilag II Tvangsformer</i>	
<i>Bilag III Det Psykiatriske Patientklagenævns ressortmæssige placering, organisering og arbejdsform</i>	
<i>Bilag IV Supplerende analyser for sager uden information om tvangsformer, der er klaget over</i>	
<i>Bilag V Oversigt over variable i de modtagne datasæt fra klagenævnet</i>	

Resume

Formål

De lovbestemte frister for afgørelse, når der bliver klaget over tvangsindgreb, er en vigtig del af retssikkerheden for patienter, der udsættes for tvang. Psykiatrifonden har derfor på baggrund af aktindsigtsmateriale for 2018-2020 efterprøvet, om Det Psykiatriske Patientklagenævn har overholdt fristerne i psykiatriloven.

Resultater

Resultaterne fra efterprøvningen af, om klagenævnet har overholdt fristerne i psykiatriloven i perioden 2018-2020, er opsummeret i Tabel I.

I sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling var der et fald i andelen af sager, hvor den lovbestemte frist for afgørelse på 7 hverdage ikke blev overholdt, fra 34% i 2018 til 22% i 2020. I absolutte tal svarer det til, at fristen ikke blev overholdt i 129 sager i 2020. Der var et fald i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid fra 2018 til 2020.

I sager med mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse steg andelen af sager, hvor den vejledende frist på 14 dage ikke blev overholdt, fra 32% i 2018 til 65% i 2020, og der var også en markant stigning i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid.

For sager med klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse tegnede der sig et lignende billede, både i forhold til udviklingen i andelen af sager, hvor den vejledende frist på 14 dage ikke blev overholdt, og i forhold til udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid.

Notatet er en opsamling af denne efterprøvning. Under dataarbejdet viste det sig, at datakvaliteten i aktindsigtsmateriale var lav, og det blev behandlet som en selvstændig problemstilling, fordi det gør det umuligt at afdække, i hvilket omfang klagenævnet ikke overholder loven.

Sammenholdes resultaterne for sager med klagepunkter om tvangsbehandling med resultaterne for de to andre grupper, tyder det på, at den positive udvikling i sagsbehandlingstiden for sager med klagepunkter om tvangsbehandling er gået udover sagsbehandlingstiden for andre sager.

Der er en lav datakvalitet, og det betyder, at det er umuligt at afdække, i hvilket omfang klagenævnet ikke overholder loven.

Frister for afgørelser er en vigtig del af retssikkerheden for borgere generelt og i særdeleshed for patienter, der har været udsat for et tvangsindgreb og ønsker at klage. Det er derfor et meget stort problem, at sagsbehandlingsfristerne ikke overholdes i en væsentlig del af sagerne, og at den lave datakvalitet betyder, at det er umuligt at afdække omfanget.

Tabel I Hovedresultater fra efterprøvningen

Former for tvang: Illustrativt sprogbrug anvendt i notatet*	Bagvedliggende og mere nuanceret juridisk sprogbrug*	Lovbestemt frist for afgørelse	Klage har opsættende virkning	Hvis sagsbehandling overskrider 14 dage, skal patienten underrettes om, hvornår afgørelse forventes	Sager, der overskrider lovbestemt frist på 7 hverdage eller vejledende frist** på 14 dage	Gennemsnitlig sagsbehandlingstid
Tvangsbehandling	"tvangsbehandling i form af tvangsmedicinering, tvangsernæring, ECT eller tvangsbehandling af somatisk lidelse"	7 hverdage	Ja	Ikke relevant	2018: 34% 2019: 20% 2020: 22%	2018: 14 hverdage 2019: 9 hverdage 2020: 12 hverdage
Frihedsberøvelse	"frihedsberøvelser i form af tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse"	"snarest muligt"	Nej	Ja	2018: 32% 2019: 45% 2020: 65%	2018: 21 dage 2019: 23 dage 2020: 42 dage
Andre former for tvang	andre former for tvang end frihedsberøvelse eller tvangsbehandling. Det er bl.a. "tvangsfiksering, personlig skærmning og beroligende medicin"	"snarest muligt"	Nej	Ja	2018: 47% 2019: 71% 2020: 93%	2018: 26 dage 2019: 44 dage 2020: 70 dage

*De forskellige former for tvang er beskrevet i flere nuancer i dette notats Bilag II.

**Psykiatrifonden betegner fristen på 14 dage som en vejledende frist ud fra følgende ræsonnement: Af § 36, stk. 3 i psykiatriloven følger det, at fristen for afgørelse er "snarest muligt", og at klagenævnet skal underrette patienten og patientrådgiveren om, hvornår afgørelsen kan forventes at foreligge, hvis ikke den foreligger inden 14 dage efter klagens modtagelse. Termen "vejledende frist" anvendes, fordi de 14 dage bruges i fortolkningen af fristen "snarest muligt".

Psykiatrifonden anbefaler, at alle relevante parter sætter øget fokus på at genetablere retssikkerheden for patienter, der udsættes for tvang og klager over det, og dermed også på, at fristerne for afgørelser i psykiatriloven overholdes. Desuden anbefales det at rette op på datakvaliteten.

Indledning og baggrund

Det grundlæggende princip i sundhedsretten er, at behandlingsforslag fremsat af en sundhedsperson er et tilbud. Det betyder, at patienten selv kan bestemme, om behandlingen skal iværksættes. Det følger af sundhedslovens¹ § 15, stk. 1, at ingen behandling må indledes eller fortsættes uden patientens informerede samtykke, medmindre andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov eller af §§ 17-19. Det kræver således særskilt hjemmel, når et menneske fx bliver indlagt på en psykiatrisk afdeling uden samtykke, bæltefikseret eller tvangsmedicineret², og hjemlen er etableret i lov om anvendelse af tvang³ (herefter psykiatriloven). Det overordnede formål med psykiatriloven er at styrke patienternes retsstilling i forbindelse med frihedsberøvelse og anden tvang og sikre, at de så vidt muligt inddrages i og får indflydelse på behandling og egne forhold i øvrigt⁴.

Det følger også af psykiatriloven, at patienten har adgang til at klage over tvangsindgrebet, og at patienten skal vejledes om denne adgang (§ 32). Som hovedregel har en klage ikke opsættende virkning, dvs. at beslutningen om tvang kan iværksættes, så snart beslutningen er truffet, og uanset om patienten har klaget over indgrebet. Dog vil klage over tvangsbehandling⁵ af psykiske helbredsgrunde altid have opsættende virkning. Det betyder, at den tvangsbehandling, der klages over, ikke kan igangsættes, før der foreligger en afgørelse.

Klager indbringes for Det Psykiatriske Patientklagenævn ved Nævnenes Hus (herefter klagenævnet)⁶. Patientens klage kan gå ad flere veje, men den går oftest via en beskikket patientrådgiver.

I psykiatriloven er der lovbestemte frister for enten afgørelse af klagesager eller underretning til patienten og patientrådgiveren (§ 36, stk. 3)⁷:

- **I klagesager over tvangsbehandling** (fx tvangsmedicinering og elektrostimulation (ECT)), der er tillagt opsættende virkning), skal klagenævnet træffe afgørelse inden 7 hverdage.
- **I klagesager over andre former for tvang** (fx tvangsindlæggelse, tvangstilbeholdelse, tvangsfiksering, mv.) skal klagenævnet træffe afgørelse snarest muligt. Hvis ikke afgørelse foreligger inden 14 dage efter klagens modtagelse, skal klagenævnet underrette patienten og patientrådgiveren med oplysning om grunden hertil, samt om hvornår afgørelsen kan forventes at foreligge.

For en mere detaljeret beskrivelse af klagesystemet, herunder klageadgang og sagsbehandlingstider, henvises til Bilag I og psykiatrilovens kapitel 10.

¹ Sundhedsloven. (2022, LBK nr. 210 af 27/01/2022). Bekendtgørelse af sundhedsloven. Sundhedsministeriet.

Tilgængelig fra: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/210>

² Der henvises til bilag II for en beskrivelse af de vigtigste former for tvangsindgreb.

³ Psykiatriloven. (2022, LBK nr. 185 af 01/02/2022). Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang mv. Sundhedsministeriet.

Tilgængelig fra: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2022/185>.

⁴ Madsen HB og Garde J. Psykiatrirret. 2. udgave. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag; 2017; s.17-18.

⁵ Tvangsbehandling dækker over medicinsk tvangsbehandling, elektrostimulation (ECT), tvangsbehandling af somatisk lidelse og tvangsernæring.

⁶ Der henvises til Bilag III for en kort beskrivelse af ændringer i Det Psykiatriske Patientklagenævns ressortmæssige placering, organisering og arbejds gange.

⁷ De specielle regler om frister for klager over Retspsykiatrien behandles ikke.

Generelt er frister for afgørelser en vigtig del af retssikkerheden for borgere, og det gælder i særlig grad, når der er tale om afgørelser i klagesager om tvang. Alt andet lige argumenterer man som patient (der har været udsat for tvang) ud fra en ekstremt svag position – sammenlignet med fx borgere, der klager over afgørelser i sager om tilladelser i henhold til en given lokalplan eller lignende.

Klagenævnet offentliggør statistik over klager over tvangsindgreb i nævnets årsberetninger⁸. Detaljeringsgraden af statistikken i forhold til sagsbehandlingstider lader meget tilbage at ønske, da der kun oplyses ét gennemsnitstal (antal dage) for klagenævnets sagsbehandlingstid i et givent år⁹, selvom der i den målte sagsbehandlingstid for sager om tvangsbehandling kun skal indgå hverdage. Desuden siger et gennemsnitstal ikke noget om, i hvor stor en andel af sagerne de lovbestemte frister overholdes, hvilket ville være et helt centralt nøgletal.

Psykiatrifonden søgte derfor om aktindsigt i klagenævnets sagsbehandlingstider angående årene 2018, 2019 og 2020¹⁰ med det formål at undersøge:

1. om den lovbestemte frist på 7 hverdage for klagenævnets afgørelse i klager over tvangsbehandling overholdes. Psykiatrifonden er særligt optaget af klager over tvangsbehandling, fordi klagen har opsættende virkning og en lovbestemt frist for afgørelse.
2. om der ved klager over frihedsberøvelse (tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse) træffes afgørelse inden 14 dage efter klagens modtagelse. Psykiatrifonden betegner fristen på 14 dage som en vejledende frist¹¹. Psykiatrifonden er særligt optaget af klager over frihedsberøvelse, fordi principbetænkningen om tvang i psykiatrien fra 1986 fastslår, at det er den mest indgribende foranstaltning¹².
3. om der ved klager over andre former for tvang end dem, der er omtalt i punkt 1 og 2, træffes afgørelse inden 14 dage efter klagens modtagelse.
4. udviklingen i klagenævnets sagsbehandlingstider over de tre år.

Klagenævnet meddelte Psykiatrifonden fuld aktindsigt den 28. januar 2021.

⁸ Årsberetningen findes på klagenævnets hjemmeside (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/det-psykiatriske-patientklagenavn/aarsberetninger/>)

⁹ I den målte sagsbehandlingstid indgår også lørdage og søn- og helligdage.

¹⁰ Oprindeligt blev der anmodet om aktindsigt angående årene 2014, 2018 og 2020, men ved efterfølgende telefonisk kontakt præciserede Psykiatrifonden, at anmodningen omfattede årene 2018, 2019 og 2020.

¹¹ Psykiatrifonden betegner fristen på 14 dage som en vejledende frist ud fra følgende ræsonnement: Af § 36, stk. 3 i psykiatriloven følger det, at fristen for afgørelse er "snarest muligt", og at klagenævnet skal underrette patienten og patientrådgiveren om, hvornår afgørelsen kan forventes at foreligge, hvis ikke den foreligger inden 14 dage efter klagens modtagelse. Termen vejledende frist anvendes, fordi de 14 dage betragtes som en fortolkning af fristen "snarest muligt".

¹² Principbetænkning om tvang i psykiatrien. Afgivet af det udvalg, der vedrører sindslidendes retsstilling, som er nedsat af justitsministeriet. Betænkning nr. 1068. ISBN 87-503-6042-6. København 1987.

Aktindsigten omfattede:

- **en oversigt over afsluttede sager i 2018¹³, 2019 og 2020** med sagsnummer, oprettelsesdato, afslutningsdato og sagsudfald for hver sag. En sag defineres som en patients klage, der er optaget som et punkt på klagenævnets dagsorden på et bestemt møde. En sag kan indeholde et eller flere klagepunkter¹⁴. Det betyder, at samme sag fx både kan indeholde et klagepunkt om tvangsindlæggelse og et klagepunkt om tvangsmedicinering.
- **årsstatistikker for 2018, 2019 og 2020** med information om sagsnumre, og hvilke klagepunkter sagen omfatter.

Psykiatrifonden modtog aktindsigtsmateriale sammen med klagenævnets afgørelse den 28. januar 2021. Undervejs i Psykiatrifondens arbejde med aktindsigtsmateriale viste det sig, at materialet var mangelfuldt. Det affødte en del korrespondance med klagenævnet, inden aktindsigtsmateriale blev modtaget i sin endelige form den 4. februar 2022. Også i det endelige aktindsigtsmateriale var der tegn på, at der var udfordringer med registreringspraksis og datakvaliteten – i en sådan grad, at Psykiatrifonden besluttede at belyse det som et selvstændigt punkt i notatet, og ikke kun som en begrænsning ved analyserne af sagsbehandlingstiden. Datakvaliteten har rejst tvivl om, hvorvidt sagsbehandlingen i klagenævnet er i overensstemmelse med loven.

Formålet med notatet er at:

- **afrapportere resultaterne fra Psykiatrifondens undersøgelse af klagenævnets overholdelse af frister for sagsbehandlingen og udviklingen i nævnets sagsbehandlingstider i 2018, 2019 og 2020**
- **redegøre for udfordringer med datakvaliteten i aktindsigtsmateriale.**

¹³ Jf. telefonsamtale med områdechef Thomas Faust Ryborg (TFR) fra Nævnenes Hus indgår sager afsluttet i januar 2018 ikke i udtrækket. Årsagen er, at overgangen fra Statsforvaltningens system til systemet i Nævnenes Hus først var gennemført i februar 2018. Bekræftet i mail dateret 10. maj 2022.

¹⁴ Det Psykiatriske Patientklagenævn. Årsberetning 2020; s. 5. Tilgængelig fra: <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/det-psykiatriske-patientklagenavn/aarsberetninger/>

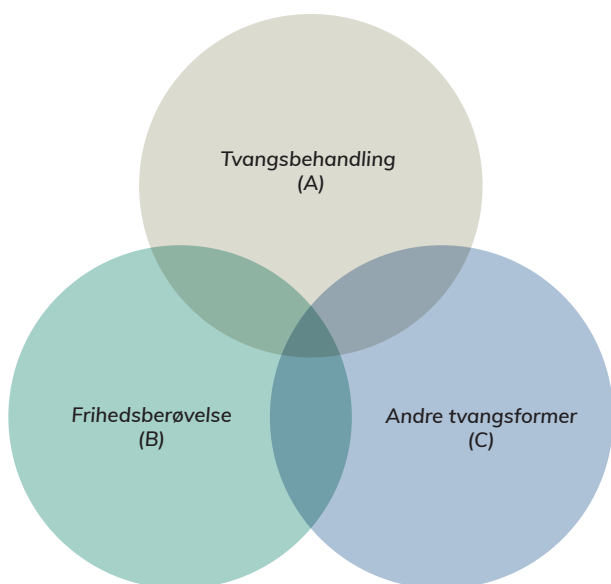
Materiale og metode

Materiale

Undersøgelsen er baseret på en oversigt over afsluttede sager i 2018¹⁵, 2019 og 2020, der blev modtaget i to Excel-filer den 3. og 4. februar 2022¹⁶, og de oprindeligt modtagne årsstatistikker med oplysning om de klagepunkter, sagerne omfatter, for 2018, 2019 og 2020.

Metode

Analyseenheden er det, vi undersøger egenskaberne ved. Her er valgt "sagen" – man kunne eksempelvis også have valgt "klagepunkt". Analyse af overholdelse af lovbestemte og vejledende tidsfrister er baseret på sager med information om, hvilke klagepunkter sagerne omfatter.

Figur 1 Venn-diagram til illustration af hvilke tvangsformer, en sag kan omhandle.

Sagerne blev opdelt i tre grupper, og sagsbehandlingstiden blev beregnet på denne måde:

1. Sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling

Det betyder, at sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: A, AB, AC, ABC, se Figur 1. Sagsbehandlingstiden er talt fra den dato, hvor sagen blev modtaget, til den dato, hvor sagen blev afsluttet, fratrukket lørdage og søn- og helligdage. Den dag, hvor sagen blev modtaget, tæller ikke med i beregningen.

2. Sager med mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse

Det betyder, at sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: B, AB, BC, ABC, se Figur 1. Sagsbehandlingstiden er talt fra den dato, hvor sagen blev modtaget, til den dato, hvor sagen blev afsluttet. Den dag, hvor sagen blev modtaget, tæller ikke med i beregningen.

3. Sager med klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse

Det betyder, at sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: C, se Figur 1.

Beregning af sagsbehandlingstid, jf. gruppe 2.

¹⁵ Januar indgår ikke i opgørelsen, jf. tidligere fodnote.

¹⁶ Klagenævnet fremsendte en ny opgørelse, fordi den tidligere fremsendte havde afgørende mangler.

For hver af de tre grupper og opdelt på år, er:

- andelen af sager, hvor tidsfristerne er overholdt (både den lovbestemte og den vejledende)
- sagerne fordelt i fem prædefinerede grupper efter længden af sagsbehandlingstiden: (0-7, 8-14, 15-30, 31-60 og >60 hverdage/dage)
- den gennemsnitlige sagsbehandlingstid beregnet, og median-, minimums- og maksimumsværdierne fundet for at belyse udviklingen fra 2018 til 2020.

Supplerende er der i Bilag IV udarbejdet analyser for sager uden information om de tvangsformer, der er klaget over.

Datakvalitet

Belysningen af datakvaliteten bygger på forløbet med dataleverancer fra klagenævnet og Psykiatrifondens observationer under dataarbejdet. Formålet er ikke at give en udtømmende opstilling af alle fejl og mangler i data, men at sandsynliggøre og eksemplificere, at der er udfordringer med datakvaliteten i klagenævnet.

STATA 17.0 SE-edition¹⁷ er anvendt til analyserne.

¹⁷ StataCorp, 4905 Lakeway Drive, College Station, Texas 77845 USA 800-STATA-PC, 979-696-4600. <https://www.stata.com>

Resultater – undersøgelse af sagsbehandlingstider

Afsluttede klagesager – antal og beskrivelse

I Tabel 2 ses en oversigt over afsluttede sager i klagenævnet for de tre undersøgte år. Det fremgår, at der i alt blev afsluttet 1.582 klagesager i 2018¹⁸, 1.454 i 2019 og 1.683 i 2020¹⁹, og at der mangler information om tvangsformer, der er klaget over, for 280 (18%), 267 (18%) og 557 (33%) sager i de tre år.

I tabellen ses desuden antallet af sager med 1) mindst et klagepunkt om tvangsbehandling,

2) mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse og 3) klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse. Endelig fremgår antallet af sager med klagepunkter med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling og mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse, dvs. sager som både indgår i gruppe 1 og 2. (Det er vist med negativt fortegn for at "regulere" for, at sagerne er talt med dobbelt.)

Tabel 2 Oversigt over afsluttede sager i klagenævnet i 2018, 2019 og 2020

	2018 ^e Antal	2019 Antal	2020 Antal
Afsluttede sager i klagenævnet	1582	1454	1683
Oplysning om tvangsformer mangler	280	267	557
Antal sager med oplysning om klagepunkter/tvangsformer	1302	1187	1126
Sager med:			
1. mindst et klagepunkt om tvangsbehandling ^a	586	649	576
2. mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse ^b	765	664	651
3. klagepunkt(er) om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse ^c	150	114	123
Sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling og frihedsberøvelse ^d	-199	-240	-224
Afstemning	1302	1187	1126

^a sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: A, AB, AC, ABC, se Figur 1.

^b sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: B, AB, BC, ABC, se Figur 1.

^c sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: ABC, AB, se Figur 1.

^d sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: C, se Figur 1.

^e januar indgår ikke, jf. tidligere.

¹⁸ Januar indgår ikke, jf. tidligere.

¹⁹ To sager med negativ sagsbehandlingstid, én i 2018 og én i 2020, indgår ikke i tallene.

Overholdelse af lovbestemte og vejledende tidsfrister

Tabel 3 viser antallet og andelen af sager, hvor tidsfristerne blev overholdt. I sager med klagepunkter om tvangsbehandling blev den lovbestemte frist på 7 hverdage overholdt for 66% af sagerne i 2018, stigende til 80% i 2019 og næsten uændret i 2020. Trods en markant stigning fra 2018 til 2019 blev den lovbestemte tidsfrist ikke overholdt i 20% af sagerne i 2019 og 2020. I sager med klagepunkter om frihedsberøvelse

blev den vejledende frist på 14 dage overholdt for 68% af sagerne i 2018, faldende til 55% i 2019 og 35% i 2020. Der er tale om et markant fald igennem hele perioden. I sager med klagepunkter om andre tvangsindgreb blev den vejledende frist overholdt for 53% af sagerne i 2018, faldende til 29% i 2019 og 7% 2020. De meget lave andele i 2019 og 2020 giver anledning til både undren og bekymring.

Tabel 3 Antal og andel af klagesager, der blev afsluttet inden for de angivne tidsfrister i 2018, 2019 og 2020 – klagesager med information om påklagede tvangsformer

Klagesager med klagepunkter om:	2018 ^d n = 1302		2019 n = 1187		2020 n = 1126	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
1. Tvangsbehandling ^a (Lovbestemt frist: inden 7 hverdage)	385	65,7	517	79,7	447	77,6
2. Frihedsberøvelse ^b (Vejledende frist: inden 14 dage)	519	67,8	366	55,1	226	34,7
3. Andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse ^c (Vejledende frist: inden 14 dage)	80	53,3	33	29,0	9	7,3

^a sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: A, AB, AC, ABC, se Figur 1.

^b sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: B, AB, BC, ABC, se Figur 1..

^c sager med følgende kombinationer af klagepunkter indgår i gruppen: ABC, AB, se Figur 1.

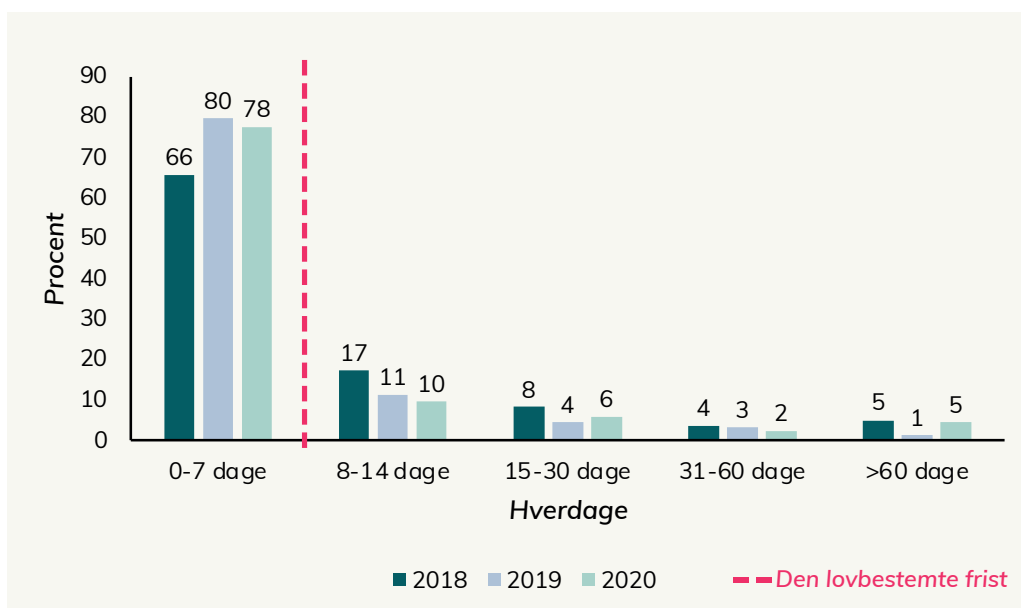
^d januar indgår ikke, jf. tidligere.

n=antal klagesager med information om påklagede tvangsformer

Sager fordelt på sagsbehandlingstid

Figur 2 viser andelen af sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling, som klagenævnet afsluttede indenfor 0-7, 8-14, 15-30, 31-60 hverdage, eller hvor sagsbehandlingstiden var længere end 60 dage for 2018, 2019 og 2020. Figuren supplerer Tabel 3, idet den giver et mere nuanceret billede af sagsbehandlingstiden for de sager, hvor den lovbestemte frist ikke blev overholdt (til højre for den stiplede røde linje). Fx ses det, at sagsbehandlingstiden i 2020 oversteg 14 dage i mere end halvdelen af de sager, hvor den lovbestemte frist ikke blev overholdt.

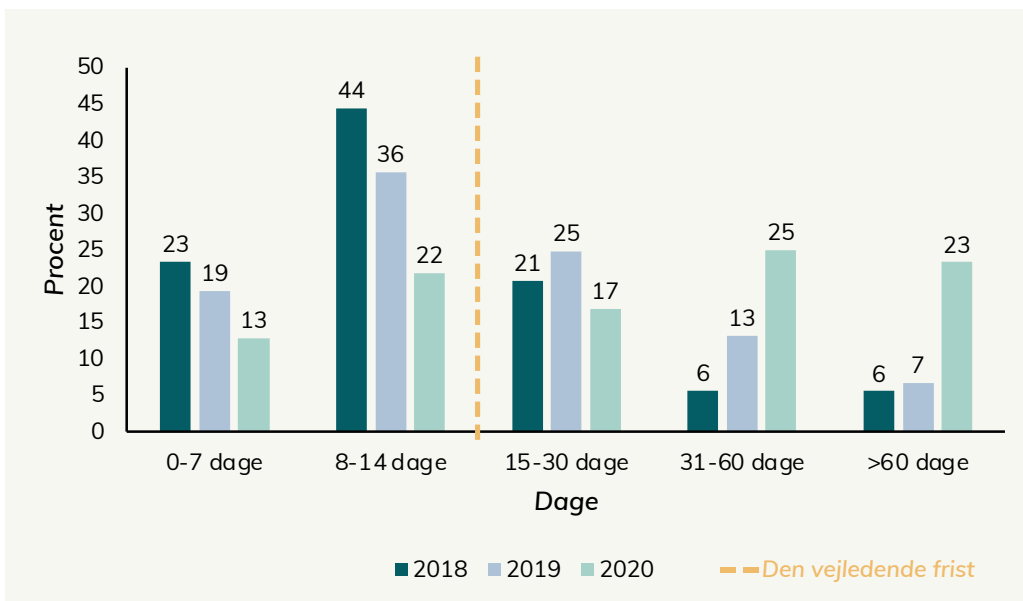
i 2020 oversteg sagsbehandlingstiden 14 dage i mere end halvdelen af de sager, hvor den lovbestemte frist ikke blev overholdt.

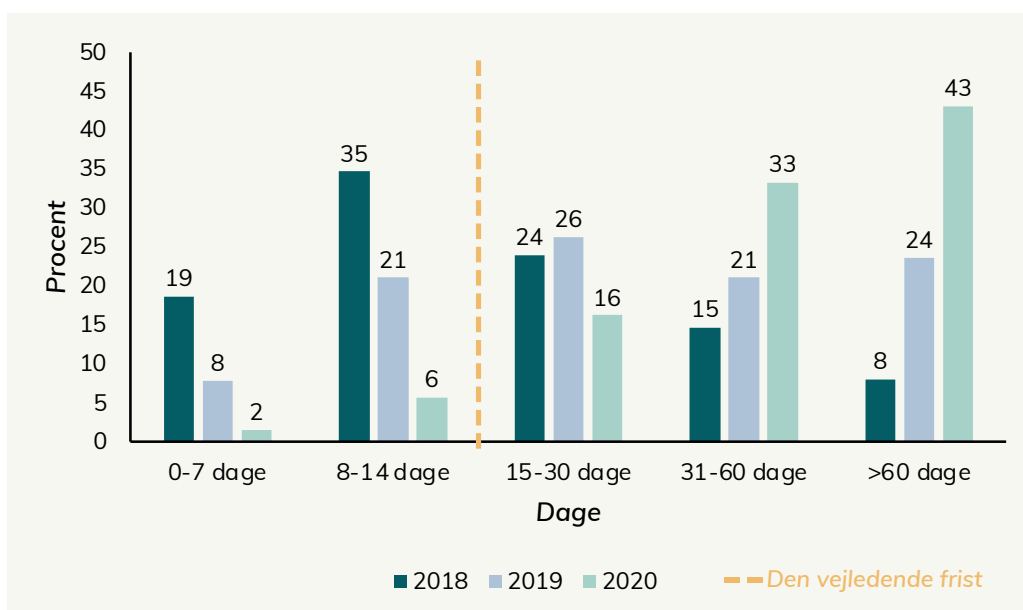
Figur 2 Procentvis fordeling af sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling på sagsbehandlingstid (hverdage) for 2018 (n=586), 2019 (n=649), og 2020 (n=576).

Figur 3 og Figur 4 viser supplerende information om sagsbehandlingstiden for sager med mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse og for sager med klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse. Den gule stiplede linje viser, hvor den vejledende frist er. Det ses, at sagsbehandlingstiden for sager

med mindst et klagepunkt over frihedsberøvelse oversteg 30 dage for tæt på halvdelen af sagerne i 2020 (Figur 3). Og for sager med klagepunkter over andre former for tvang end tvangsbehandling og frihedsberøvelse gælder det samme for mere end 75% af sagerne (Figur 4).

Figur 3 Procentvis fordeling af sager med mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse på sagsbehandlingstid (dage) for 2018 (n=765), 2019 (n=664) og 2020 (n=651).

Figur 4 Procentvis fordeling af sager med klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse fordelt på sagsbehandlingstid (dage) for 2018 (n=150), 2019 (n=114) og 2020 (123).

Gennemsnitlige sagsbehandlingstider

Tabel 4 til Tabel 6 viser klagenævnets gennemsnitlige sagsbehandlingstider og median-, maksimums- og minimumsværdier for sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling, sager med mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse og sager med klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse for 2018, 2019 og 2020. For sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling (Tabel 4) var der fald i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid fra 2018 (14 dage) til 2019 (9 dage), mens der var en stigning igen i 2020 (12 dage). Minimums- og maksimumsværdierne viser, at der var en stor spredning i sagsbehandlingstiderne. I 2020 var der sager med en sagsbehandlingstid fra 3 dage og op til 185 dage.

Tabel 4 Klagenævnets sagsbehandlingstid (gennemsnits-, median-, minimums-/maksimumsværdier) – sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling

	Sagsbehandlingstid Gennemsnit (dage)			Sagsbehandlingstid Median (dage)			Sagsbehandlingstid Min./maks. (dage)		
	2018 ^a n=586	2019 n=649	2020 n=576	2018 ^a n=586	2019 n=649	2020 n=576	2018 ^a n=586	2019 n=649	2020 n=576
Hverdage	14	9	12	6	6	6	1/167	2/123	3/185

^a januar indgår ikke, jf. tidligere.

n = antal sager

For sager med mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse (Tabel 5) steg den gennemsnitlige sagsbehandlingstid igennem alle tre år, mest markant fra 2019 til 2020, hvor der var en stigning fra 23 til 42 dage. Minimums- og maksimumsværdierne viser, at der var en stor spredning i sagsbehandlingstiderne.

Tabel 5 Klagenævnets sagsbehandlingstid (gennemsnits-, median-, minimums-/maksimumsværdier) – sager med mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse

	Sagsbehandlingstid Gennemsnit (dage)			Sagsbehandlingstid Median (dage)			Sagsbehandlingstid Min./maks. (dage)		
	2018 ^a n=765	2019 n=664	2020 n=651	2018 ^a n=765	2019 n=664	2020 n=651	2018 ^a n=765	2019 n=664	2020 n=651
Alle dage	21	23	42	10	13	28	2/244	3/243	3/383

^a januar indgår ikke, jf. tidligere.

n = antal sager

For sager med klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse (Tabel 6) steg den gennemsnitlige sagsbehandlingstid markant igennem alle tre år, fra 21 dage i 2018 til 42 dage i 2020. Minimums- og maksimumsværdierne viser, at der var en meget stor spredning i sagsbehandlingstiderne, mest markant i 2020, hvor spredningen i sagsbehandlingstiden var fra 3 til 383 dage.

Tabel 6 Klagenævnets sagsbehandlingstid (gennemsnits-, median-, minimums-/maksimumsværdier) – sager med klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse

	Sagsbehandlingstid Gennemsnit (dage)			Sagsbehandlingstid Median (dage)			Sagsbehandlingstid Min./maks. (dage)		
	2018 ^a n=150	2019 n=114	2020 n=123	2018 ^a n=150	2019 n=114	2020 n=123	2018 ^a n=150	2019 n=114	2020 n=123
Alle dage	26	44	70	14	27	51	5/231	5/266	3/219

^a januar indgår ikke, jf. tidligere.

n = antal sager

Sammenfatning og bemærkninger – undersøgelse af sagsbehandlingstider

I sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling, hvor der er en lovbestemt frist for klagenævnets afgørelse på 7 hverdage, steg andelen af sager, hvor fristen blev overholdt fra 66% i 2018 til 78% i 2020. Trods den markante forbedring blev fristen ikke overholdt i over 20% af sagerne i 2020. Ses der på udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i sagerne, faldt den fra 2018 (14 dage) til 2019 (9 dage), mens der var en stigning igen i 2020 (12 dage).

I sager med mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse blev den vejledende frist på 14 dage overholdt for 68% af sagerne i 2018, faldende til 55% i 2019 og 35% i 2020. Der var tale om et markant fald igennem hele perioden. Ses på udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid, steg den i alle tre år, mest markant fra 2019 til 2020, hvor der var en stigning fra 23 til 42 dage.

For sager med klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse tegnede der sig et lignende billede, både i forhold til udviklingen i andelen, hvor den vejledende frist blev overholdt, og i forhold til udviklingen i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid. Sammenholdes resultaterne for sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling med resultaterne for de to andre grupper, tyder det på, at den positive udvikling i sagsbehandlingstiden for sager med klagepunkter om tvangsbehandling er gået udover sagsbehandlingstiden for andre sager.

Resultaterne fra undersøgelsen af klagenævnets sagsbehandlingstider i 2018, 2019 og 2020 skal fortolkes lidt forsigtigt, fordi de er begrænset af datakvaliteten i aktindsigtsmateriale. Der mangler blandt andet information om tvangsformer, der er klaget over, for 280 sager i 2018 (18%), 267 sager i 2019 (18%) og 557 sager (33%) sager i 2020, og når fristerne for afgørelse i henhold til psykiatriloven er bestemt af, hvilke tvangsformer, der påklages, så ved vi ikke, hvilke frister, der gælder for afgørelse i disse sager. Se eventuelt Bilag IV, hvor der er lavet supplerende beregninger ud fra forskellige forudsætninger.

I 2020 blev fristen på de 7 hverdage ikke overholdt for 20% af sagerne med klagepunkter om tvangsbehandling, hvilket peger på, at der skete et brud på psykiatrilovens § 36, stk. 3 i 20% af disse sager. Uanset hvor stor andelen ville have været, hvis der havde været information om tvangsformer i alle sager, så kan vi i hvert fald sige, at data viser, at der i **absolutte tal er sket et lovbrud i 129 sager i 2020**, og det er et minimumstal.

Datakvalitet

Der har, som tidligere anført, været en ret omfattende korrespondance mellem klagenævnet og Psykiatrifonden om kvaliteten af de modtagne data. I den forbindelse kom det frem, at det ikke er muligt at trække alle relevante data om klagesagerne i klagenævnets sags- og dokumenthåndteringssystem²⁰, og at nævnet selv havde opbygget et parallelt registreringssystem i Excel for at imødegå denne udfordring. Oversigt over afsluttede sager i 2018, 2019 og 2020 med sagsnummer, oprettelsesdato og afslutningsdato er således trukket i sags- og

dokumenthåndteringssystemet, mens årsstatistikkerne for 2018, 2019 og 2020 med oplysning om sagsnummer, det samlede antal klager per sag, klager fordelt på type af tvangsindgreb er trukket i registreringssystemet i Excel. Det adresseres her, dels fordi det tjener som baggrundsviden for forståelsen af udfordringerne med kvaliteten af de modtagne data, dels fordi Psykiatrifonden undrer sig over, at det ikke prioriteres at have ét system, hvorfra klagenævnet til enhver tid let og ubesværet kan tilvejebringe relevant og valid statistik på klager over tvang.

Dataudtræk fra klagenævnets sags- og dokumenthåndteringssystem Public 360° – afsluttede sager

Psykiatrifonden modtog det første dataudtræk på afsluttede sager for 2018, 2019 og 2020 den 28. januar 2021. I udtrækket var der i alt 3.633 afsluttede sager. Den 5. december 2021 blev der uopfordret sendt et nyt udtræk (i forbindelse med korrespondance mellem klagenævnet og Psykiatrifonden om en anden problemstilling) med 3.623 afsluttede sager. Adspurgt oplyste klagenævnet, at den seneste opgørelse var korrekt, og klagenævnet kunne ikke give nogen forklaring på, hvorfor de to udtræk er forskellige. Den 3. februar 2022 modtog Psykiatrifonden endnu et dataudtræk med 4.783 afsluttede sager, efter at Psykiatrifonden overfor klagenævnet havde rejst begrundet tvivl, om alle afsluttede sager var med i de tidligere udtræk. I udtrækket var der 61 dubletter (uforklarligt), dvs.

der var 61 sagsnumre, der figurerede to gange, og efter frasortering af dem og en sag med afslutningsdato i 2021 blev antallet af afsluttede sager reduceret til 4.721²¹. Der var yderligere korrespondance om data, men 11. februar 2022 blev korrektheden af udtrækket fra den 3. februar 2022 endeligt bekræftet af klagenævnet²². Eksempler på manglende korrekthed i data er fundet i forbindelse med Psykiatrifondens beregninger af sagsbehandlingstider, hvor den beregnede sagsbehandlingstid blev negativ for to klagesager (fejl i enten dato for modtagelse af klagen, dato for afslutning af klagen eller i begge)²³. Desuden undrede det Psykiatrifonden, at der er sager, hvor sagsbehandlingstiden er meget lang, helt op til 681 dage²⁴.

²⁰ Klagenævnet har oplyst, at de, ligesom de øvrige klagenævne i Nævnenes Hus, anvender sags- og dokumenthåndteringssystemet Public 360°. Desuden har de oplyst, at selvom alle oplysninger i en given klagesag er tilknyttet den enkelte sag i systemet, kan mange af oplysningerne kun fremfindes ved at gennemgå de enkelte dokumenter (prosa), dvs. at de kan ikke trækkes ud af systemet.

²¹ Inklusive to sager med negativ sagsbehandlingstid.

²² Jf. telefonsamtale med TFR fra Nævnenes Hus den 11. februar 2022.

²³ Jf. udtræk på afsluttede sager i 2018, 2019 og 2020 fra sags- og dokumenthåndteringssystemet.

²⁴ Jf. udtræk på afsluttede sager i 2018, 2019 og 2020 fra sags- og dokumenthåndteringssystemet.

Dataudtræk fra registreringssystemet i Excel – årsstatistikker

Psykiatrifonden modtog dataudtræk (årsstatistikker for 2018, 2019 og 2020) fra Excel den 28. januar 2021. Der fulgte til Psykiatrifondens undren ikke en beskrivelse med af datasættet og dermed heller ikke en beskrivelse af de gældende kodekriterier for variable i datasættet. I udtrækket var der i alt 4.666 observationer, dvs. færre observationer end i datasættet fra sags- og administrationssystemet. Desuden figurerede 206 sagsnumre to gange, 79 af dem med samme dato og 127 med forskellige datoer. Psykiatrifonden sendte en oversigt over de 412²⁵ observationer til klagenævnet med sagsnumre, dato og antal klager med opfordring til at gennemgå nogle af sagerne. Af ressourcemæssige årsager var det ikke muligt for klagenævnet at gennemgå samtlige 412 observationer, lød beskeden. På den baggrund meldte klagenævnet tilbage, at de 79 sagsnumre med samme dato formentlig var rene dubletter og derfor skulle slettes, mens de 127 med forskellig dato formentlig dækkede over, at der var én registrering med dato for modtagelse af klagesagen og en med dato for nævnsmødet.

Psykiatrifonden fandt adskillige eksempler på, at det næppe var helt så enkelt, idet Psykiatrifonden også kunne konstatere forskelle i eksempelvis antallet af klager mellem to observationer med samme sagsnummer og samme dato. Gældende for flere variable i datasættet var det tydeligt, at data ikke var indkodet konsekvent i forhold til en given klassifikation, især variablerne "andetgodk", "andettilsides" og "andetdiss" – nogle steder stod der tekst, fx "øt. døde i bæltet", "væsentlig retsgaranti bristet", "2 x remme" etc., mens der andre steder stod et ettal. Med disse eksempler er det Psykiatrifondens overordnede vurdering, at der mangler konsistens i klagenævnets registrering i det opbyggede registreringssystem i Excel. Psykiatrifonden er ikke bekendt med, om der er en skriftlig procedure i klagenævnet for korrekt registreringspraksis i systemet i Excel, men der synes i hvert fald at mangle løbende fokus på datakontrol.

Samkørsel af afsluttede sager og årsstatistikker

Psykiatrifonden har sammenkørt filerne med årsstatistikker med afsluttede sager. I den forbindelse var der i alt 443 sagsnumre fra filen med afsluttede sager 2018-2020, hvor der ikke var et tilsvarende sagsnummer i årsstatistikker (2018, 2019 og 2020)²⁶. Adspurgt svarer klagenævnet at det mener, at årsagen til forskellen er, at der er registreret for få sager i årsstatistikkerne, og nævnet kom med mulige forklaringer på det (overgang fra en myndigheds system til en anden myndigheds system eller menneskelige fejl). På samme måde er der sager fra årsstati-

stikkerne, hvor det tilsvarende sagsnummer ikke findes i afsluttede sager. Som tidligere anført mangler januar 2018 i filen med afsluttede sager, men det forklarer ikke divergensen helt.

Generelt er der uoverensstemmelse mellem data (sagsnumre) for afsluttede sager og årsstatistikkerne, og mulige forklaringer er, at klagenævnet har afgrænset data forskelligt, at der mangler observationer i registreringssystemet i Excel samt indtastningsfejl, primært i systemet i Excel.

²⁵ 2x206

²⁶ Desuden var der 661 sager, hvor sagsnumrene var i årsstatistikkerne, men hvor der ikke var information om tvangsformer.

Sammenfatning og bemærkninger – datakvalitet

Sammenfattende er der udfordringer med datakvaliteten. Det begrænser resultaterne af Psykiatrifondens efterprøvning af sagsbehandlingsfristerne, som også er bemærket ovenfor under sammenfatningen af resultaterne fra undersøgelsen af sagsbehandlingstiderne. Desuden mener Psykiatrifonden, at det rejser begrundet tvivl, om sagsbehandlingen i klagenævnet er i overensstemmelse med loven.

Der kan spekuleres i, om udfordringerne med datakvaliteten og to registreringsystemer er medvirkende årsag til, at årsberetningerne kommer med meget stor forsinkelse²⁷ og også årsag til den lave detaljeringsgrad i klagenævnets statistikker – både i årsberetningerne og i den løbende opgørelse af den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på klagenævnets hjemmeside²⁸.

Konklusion

På baggrund af Psykiatrifondens undersøgelse af, om klagenævnet i 2018, 2019 og 2020 har overholdt den lovbestemte frist for afgørelse på 7 hverdage i sager med klagepunkter om tvangsbehandling, er konklusionen, at det ikke var tilfældet for 35% af sagerne i 2018 og for lidt over 20% af sagerne i 2019 og 2020. I 2020 svarer det i absolutte tal til, at der i 129 sager skete et brud på psykiatrilovens § 36, stk. 3. **Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for sagerne faldt fra 2018 til 2019, mens der var en stigning i 2020.** I undersøgelsen af den vejledende frist på 14 dage i sager med klagepunkter om frihedsberøvelse er konklusionen, at den ikke blev overholdt i 32% af sagerne i 2018, i 45% af sagerne i 2019 og i 65% sagerne i 2020.

Der var også en markant negativ udvikling i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid. For sager med klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og tvangstilbageholdelse tegnede der sig et endnu mere markant negativt billede. Sammenholdes resultaterne for sager med klagepunkter om tvangsbehandling med resultaterne for de to andre grupper, tyder det på, at den positive udvikling i sagsbehandlingstiden for sager med klagepunkter om tvangsbehandling er gået udover sagsbehandlingstiden for andre sager.

Datakvalitet: Der er udfordringer med datakvaliteten. Det begrænser resultaterne af Psykiatrifondens efterprøvning. Desuden har det rejst tvivl om, hvorvidt sagsbehandlingen i klagenævnet er i overensstemmelse med loven.

²⁷ Årsberetningen for 2020 var først tilgængelig på klagenævnets hjemmeside primo marts 2022.

²⁸ Tabel over gennemsnitlige sagsbehandlingstid. Findes her: <https://naevneneshus.dk/sagsbehandlingstider/gennemsnitlige-sagsbehandlingstider/>

Bilag

Bilag I Klagesystemet – klageadgang og sagsbehandlingstider

En patient, der har været udsat for et tvangsindgreb under indlæggelse på en psykiatrisk afdeling/hospital, kan klage til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Patienten kan klage via patientrådgiver, mundtligt til det psykiatriske personale, der så videreformidler klagen, eller ved egen henvendelse til klagenævnet. Der er ingen formkrav til klagen og ingen frister for at klage. Klagenævnet indkalder til et nævnsmøde, hvor sagen gennemgås og afgøres. Normalt vil overlægen/den behandlende læge på afdelingen, patienten, patientrådgiver og andre relevante medarbejdere deltage i mødet.

Det følger af psykiatrilovens § 36 stk. 3, at klagenævnet skal træffe afgørelse i klagesager om tvangsbehandling, der er tillagt opsættende virkning, inden 7 hverdage efter klagens modtagelse. I sager om oppegående tvangsfiksering på Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland, skal nævnet træffe afgørelse senest 14 dage efter klagens modtagelse. I andre sager skal nævnet træffe afgørelse snarest muligt, og er der ikke truffet afgørelse inden 14 dage efter klagens modtagelse, skal

patienten og patientrådgiveren underrettes med oplysning om grunden hertil, samt om hvornår afgørelse kan forventes at foreligge. Det følger af psykiatrilovens § 32, at klage over beslutning om anvendelse af tvang ikke har opsættende virkning, hvilket betyder, at beslutningen kan iværksættes, så snart den er truffet. Dog har klage over tvangsbehandling af psykiske helbredsgrunde som udgangspunkt opsættende virkning. Det betyder, at behandlingen ikke må iværksættes, før klagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Ønsker patienten at klage over klagenævnets afgørelse, sendes en klage til nævnet, der sørger for at sende klagen videre til enten byretten eller Det Psykiatriske Ankenævn. Klager over afgørelser om frihedsberøvelse behandles i byretten, mens klager over afgørelser om tvangsbehandling, fysisk magtanvendelse og beroligende medicin behandles i Det Psykiatriske Ankenævn. Byretten skal have klagen senest fire uger efter klagenævnets afgørelse, og Det Psykiatriske Ankenævn skal have klagen senest tre måneder efter klagenævnets afgørelse.

Bilag II Tvangsformer²⁹

<p>En tvangsindlæggelse er en indlæggelse af en person på en psykiatrisk afdeling mod personens vilje. En tvangsindlæggelse kan iværksættes, hvis en patient er psykotisk eller i en tilstand, der svarer til psykotisk. Eller hvis det er uforsvarligt at undlade at indlægge patienten, fordi udsigten til bedring ellers vil være væsentligt forringet, eller hvis patienten er til fare for sig selv eller andre.</p>
<p>En tvangstilbageholdelse er, når en læge beslutter, at en patient <i>ikke</i> kan udskrives fra en psykiatrisk afdeling. Der gælder samme betingelser for en tvangstilbageholdelse som for en tvangsindlæggelse. Hvis en patient ønsker at blive udskrevet, skal overlægen inden for 24 timer afgøre, om ønsket skal imødekommes, eller om patienten skal tvangstilbageholdes. I tilfælde, hvor en patient lige er blevet tvangsindlagt, har overlægen 48 timer regnet fra indlæggelsestidspunktet til at træffe sin afgørelse. En tvangsindlæggelse og en tvangstilbageholdelse betegnes begge som frihedsberøvelse.</p>
<p>Tvangsmedicinering er at tvinge patienter til at tage medicin, fx med fysisk magt. Tvangsmedicinering må ikke påbegyndes, før patienten har haft en passende betænkningstid, dog højst tre dage. Tvangsmedicinering må kun anvendes, når andre behandlingsmuligheder må anses for uanvendelige.</p> <p>Tvangsmedicinering forudsætter, at vedvarende forsøg er gjort på at forklare patienten behandlingens nødvendighed, bortset fra akutte situationer, hvor udsættelse af behandlingen er til fare for patientens liv eller helbred.</p> <p>Beroligende medicin (akut beroligende medicin) er indsprøjtninger af enten benzodiazepiner eller antipsykotika med brug af magt. Hvis det har afgørende betydning for bedring af en meget urolig patients tilstand, kan lægen bestemme, at patienten med magt skal have et beroligende middel. I modsætning til tvangsmedicinering kan beroligende medicin kun gives i enkeltstående tilfælde.</p>
<p>Tvangsfiksering: Som midler til tvangsfiksering må alene anvendes bælte, hånd- og fodremme samt handsker. Tvangsfiksering må kun anvendes, i det omfang det er nødvendigt for at afværge, at en patient: 1. udsætter sig selv eller andre for nærliggende fare for at lide skade på legeme eller helbred, 2. forfølger eller på anden lignende måde groft forulemper medpatienter eller 3. øver hærværk af ikke ubetydeligt omfang. Overlægen kan, hvis det er nødvendigt, også beslutte, at der udover et mavebælte også skal anvendes hånd- og fodremme og/eller handsker. Fiksering med remme anvendes således ikke uden en fiksering med mavebælte.</p>
<p>Fastholdelse: I visse situationer er det tilladt for personalet at holde en patient fast og eventuelt føre vedkommende til et andet opholdssted på sygehuset. Personalet må også bruge fysisk magt for at forhindre, at en frihedsberøvet patient forlader afdelingen. Fysisk magt må bruges under de samme betingelser som tvangsfiksering.</p>
<p>Personlig skærmning: Ved personlig skærmning forstås foranstaltninger, hvor et eller flere personalemedlemmer konstant befinder sig i umiddelbar nærhed af patienten. Personlig skærmning, som patienten ikke samtykker til, må kun benyttes, i det omfang det er nødvendigt for at afværge, at en patient: 1. begår selvmord eller på anden vis udsætter sit eller andres helbred for betydelig skade eller 2. forfølger eller på anden lignende måde groft forulemper medpatienter eller andre.</p> <p>Hvis patienten ikke samtykker til personlig skærmning, skal det registreres, når skærmingen uafbrudt har strakt sig over en periode på mere end 24 timer.</p>

²⁹ Sundhedsstyrelsen. Monitorering af tvang i psykiatrien. Opgørelse for perioden 1. juli 2020 – 30. juni 2021. Bilag 2 Oversigt over tvangsformer. København: Sundhedsstyrelsen. 2021. Tilgængelig fra: <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2021/Psykiatri/Monitorering-af-tvang-20-21/Bilag-2-Oversigt-over-tvangsformer.ashx>

Bilag III Det Psykiatriske Patientklagenævns ressortmæssige placering, organisering og arbejdsform

Det Psykiatriske Patientklagenævn var indtil den 28. november 2016 ressortmæssigt placeret i Statsforvaltningen. Nævnet blev ved kongelig resolution af 28. november 2016 overført til Erhvervsministeriet, hvor det blev en del af Nævnenes Hus i Viborg.

I 2016 og de første fem måneder af 2017 blev behandlingen af sager i klagenævnet varetaget af fem forskellige afdelinger i København, Odense, Aabenraa, Aalborg og Aarhus. Fra juni 2017 blev sekretariatsfunktionen overført til Nævnenes Hus i Viborg (hovedafdelingen), mens der fortsat var en lokal afdeling i København. Den 1. juli 2019 lukkede Nævnenes Hus afdelingen i København, og afdelingen i Viborg har herefter behandlet alle klager i alle regioner.

Klagenævnet har siden den 1. november 2019 afholdt nævnsmøder som videomøder fra Viborg. Ændringen af arbejdsformen fra fysiske møder til primært videomøder blev påbegyndt i efteråret 2017. Formålet var "at sikre patienternes retssikkerhed", dels ved at "samle et stærkt juridisk sekretariat i Viborg", og dels ville de med videomøderne "kunne afgøre psykiatriske patienters klager over tvangsindgreb mere smidigt og hensigtsmæssigt". I stedet for at køre rundt til psykiatriske afdelinger og holde møder kunne tiden bruges til at behandle og afgøre patienters klager.

Bilag IV Supplerende analyser for sager uden information om tvangsformer, der er klaget over

De supplerende analyser for sager uden information er udarbejdet ud fra tre antagelser:

I) alle sager uden information om påklagede tvangsformer er underlagt den lovbestemte frist for afgørelse på 7 hverdage (tvangsbehandling)

IIa) alle sager uden information om påklagede tvangsformer er underlagt den vejledende frist på 14 dage og har mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse

IIb) alle sager uden information om påklagede tvangsformer er underlagt den vejledende frist på 14 dage og har klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse.

Der var i alt 1.104 afsluttede sager uden information om tvangsformer, der er klaget over. Tabel 7 viser antallet og andelen af sagerne, der blev afsluttet inden for de angivne frister, hvis I) alle sagerne var underlagt den lovbestemte frist for afgørelse på 7 hverdage, og IIa/b) alle sager var underlagt den vejledende frist på 14 dage, for 2018, 2019 og 2020. Det fremgår, at det under begge antagelser gælder, at andelen, der blev afsluttet inden for fristen, faldt markant igennem de tre år.

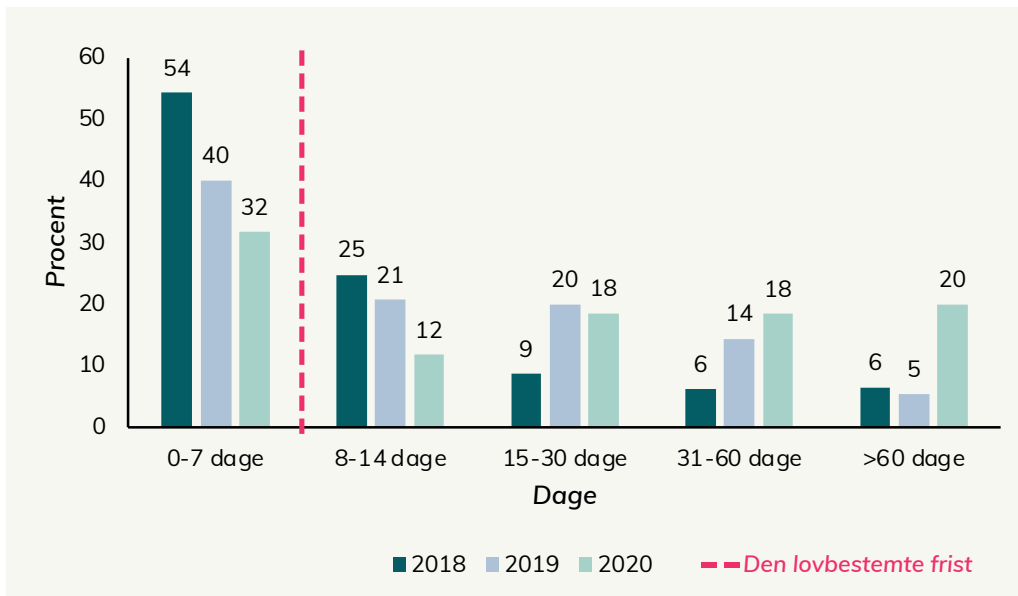
Tabel 7 Antal og andel af sager, der blev afsluttet inden for de angivne tidsfrister i 2018, 2019 og 2020
– sager uden information om påklagede tvangsformer under to forskellige antagelser

	2018 ^a n=280		2019 n=267		2020 n=557	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
To antagelser:						
Antagelse I: Lovbestemt frist gælder for alle sager (7 hverdage)	152	54,3	107	40,1	176	31,6
Antagelse IIa/b: Vejledende frist gælder for alle sager (14 dage)	195	69,6	130	48,7	210	37,7

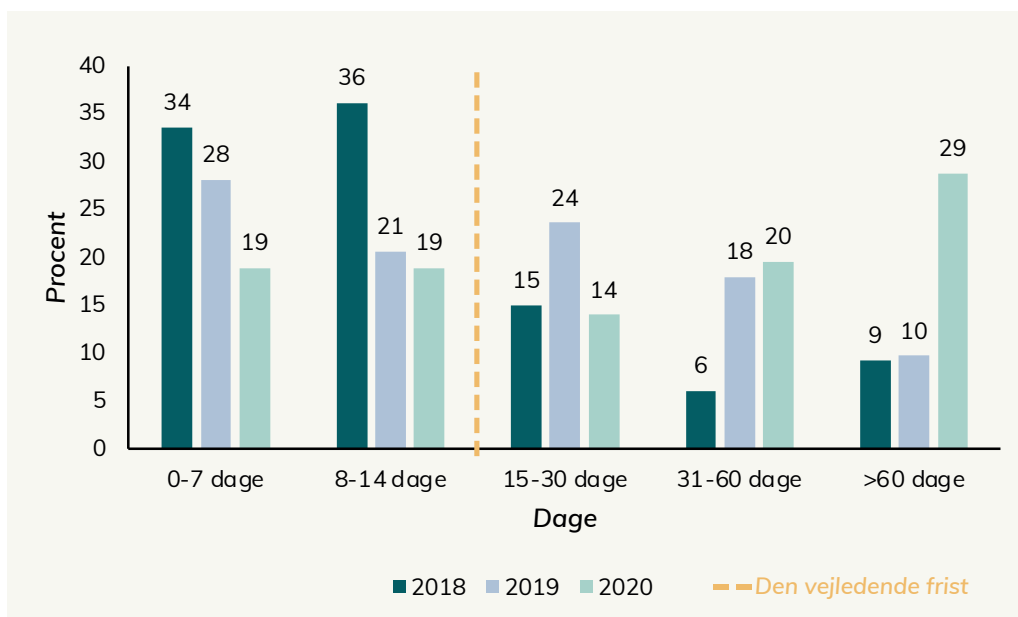
^ajanuar indgår ikke, jf. tidligere.

n = antal sager

Figur 5 og Figur 6 viser supplerende information om sagsbehandlingstiden under de to antagelser (IIa og IIb er slået sammen).

Figur 5 Sager fordelt på sagsbehandlingstid (hverdage) for 2018, 2019 og 2020 – sager uden information om tvangsformer, der er klaget over, under antagelse I: Lovbestemt frist gælder for alle sager (7 hverdage).

Figur 6 Sager fordelt på sagsbehandlingstid (dage) for 2018, 2019 og 2020 – sager uden information om påklagede tvangsformer under antagelse IIa/b: Vejledende frist gælder for alle sager (14 dage).

Tabel 8 viser klagenævnets gennemsnitlige sagsbehandlingstid og median-, maksimums- og minimumsværdier for sager uden information om påklagede tvangsformer under antagelse af, at I) alle sager indeholder mindst et klagepunkt om tvangsbehandling (hverdage tæller i beregningen), og IIa/b) alle sager indeholder mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse/klagepunkter om andre tvangsformer end tvangsbehandling og frihedsberøvelse (alle dage tæller i beregningen). Det fremgår, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid stiger markant i perioden, og at der er en meget stor spredning i sagsbehandlingstiderne.

Tabel 8 Klagenævnets sagsbehandlingstid (gennemsnits-, median-, minimums-/maksimumsværdier) – sager uden information om påklagede tvangsformer

	Sagsbehandlingstid Gennemsnit (hverdage/dage)			Sagsbehandlingstid Median (hverdage/dage)			Sagsbehandlingstid Min./maks. (hverdage/dage)		
	2018 ^a n=280	2019 n=267	2020 n=557	2018 ^a n=280	2019 n=267	2020 n=557	2018 ^a n=280	2019 n=267	2020 n=557
Hverdage (antagelse I)	16	23	36	7	10	20	0/172	0/472	0/330
Dage (Antagelse IIa/b)	23	33	52	9	15	29	0/250	0/680	0/483

^a januar indgår ikke, jf. tidligere.

n = antal sager

Der er desuden regnet på, hvordan det vil påvirke resultaterne i Tabel 3 i notatet, hvis sager uden information om tvangsform inkorporeres ud fra de tre antagelser, der er beskrevet i starten af bilaget (I, IIa, IIIa). Det betyder, at alle sager, som vi har modtaget oplysninger om, også dem uden information om tvangsform, indgår (n=4719). Resultaterne af denne beregning er angivet med blå skrift i parentes i Tabel 9, mens de øvrige resultater i tabellen er fra Tabel 3.

Tabellen skal læses på følgende måde (eks. 2020): Hvis antagelse I gælder (alle sager uden information om tvangsform er sager med mindst et klagepunkt om tvangsbehandling), så ville den lovbestemte frist være overholdt i 55% af sagerne i 2020 – andelen for de to øvrige grupper ville ud fra forudsætningen være uændrede (henholdsvis 34,7% og 7,3%). At medregne alle sager under den forudsætning ville trække andelen af sager, hvor den lovbestemte frist blev overholdt, ned fra 77,6% til 55%. Det modsatte er tilfældet, hvis beregningen baseres på antagelse IIa (alle sager uden information om tvangsform er sager med mindst et klagepunkt om frihedsberøvelse), hvor andelen trækkes op fra 34,7% til 36,1%. Det samme gælder, hvis beregningerne baseres på antagelse IIb (alle sager uden information om tvangsform er sager uden klager over tvangsbehandling og frihedsberøvelse), hvor andelen trækkes op fra 7,3% til 32,2%. Hvis alle sager uden information om tvangsform indeholder mindst et klagepunkt om tvangsbehandling, ser det endnu mere bekymrende ud end det, analyserne baseret på sager med information om tvangsform viser.

Tabel 9 Antal og andel af klagesager, der blev afsluttet inden for de angivne tidsfrister i 2018, 2019 og 2020 – baseret på klagesager med information om påklagede tvangsformer (grå skrift) og baseret på alle sager (blå skrift i parentes)

	2018 (n=1582) n=1302		2019 (n=1454) n=1187		2020 (n=1683) n=1126	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Klagesager med klager over:						
Antagelse I: 1. Tvangsbehandling ^a (Lovbestemt frist: inden 7 hverdage)	(537) 385	(62,0) 65,7	(624) 517	(68,2) 79,7	(623) 447	(55,0) 77,6
Antagelse IIa: 2. Frihedsberøvelse ^a (Vejledende frist: inden 14 dage)	(714) 519	(68,3) 67,8	(496) 366	(53,3) 55,1	(436) 226	(36,1) 34,7
Antagelse IIb: 3. Andre tvangsformer ^b (Vejledende frist: inden 14 dage)	(275) 80	(64,0) 53,3	(163) 33	(42,8) 29,0	(219) 9	(32,2) 7,3

^a Gruppe 1 og 2 er ikke gensidigt udelukkende.

^b I gruppe 3 indgår kun sager, der ikke indgår i gruppe 1 og 2.

n=antal klagesager med information om påklagede tvangsformer

Bilag V Oversigt over variable i de modtagne datasæt fra klagenævnet

Variable i udtræk fra sags- og dokumenthåndteringssystem Public 360°

Variabelnavn i Excel-filerne	Beskrivelse
Sagsnr.	Sagsnummer=journalnummer
Klagen modtaget	Dato for modtagelse af klage
Oprettet dato	Dato for oprettelse af klage
Afsluttet af sagsbehandler dato	Dato for afslutning af sagen
Sagsudfald	Sagsudfald

Variable i udtræk fra registreringssystemet i Excel

Variabelnavn i Excel-filerne	Beskrivelse	Psykiatrifondens bemærkninger
jnr	Journal nummer=sagsnummer	
dato1	Dato	Det er uklart, hvilken dato der er tale om.
klag	Antal klager	
klagtilbagek	Antal tilbagekaldte klager	
klagafv	Antal afviste klager	
tvindlgodk	Antal godkendte klager over tvangsindlæggelse	
tvindtilsides	Antal tilsidesatte klager over tvangsindlæggelse	
tvindldiss	Antal dissentierende nævnsmedlemmer i afgørelse af klage over tvangsindlæggelse	
tvtilbgodk	Antal godkendte klager over tvangstilbageholdelse	
tvtiltilsides	Antal tilsidesatte klager over tvangstilbageholdelse	
tvtildiss	Antal dissentierende nævnsmedlemmer i afgørelse af klage over tvangstilbageholdelse	
tvfiksigodk	Antal godkendte klager over iværksættelse af tvangsfiksering	
tvfiksitilsides	Antal tilsidesatte klager over iværksættelse af tvangsfiksering	
tvfiksvgodk	Antal godkendte klager over varighed af tvangsfiksering	
tvfiksidiss	Antal dissentierende nævnsmedlemmer i afgørelse af klage over iværksættelse af tvangsfiksering	
tvbehmedgodk	Antal godkendte klager over medicinsk tvangsbehandling	
tvbehmedtilsides	Antal tilsidesatte klager over medicinsk tvangsbehandling	
tvbehmedsiss	Antal dissentierende nævnsmedlemmer i afgørelse af klage over medicinsk tvangsbehandling	
tvbehleggodk	Antal godkendte klager over legemlig tvangsbehandling	
atvbehlegtilsides	Antal tilsidesatte klager over legemlig tvangsbehandling	
tvbehlegdiss	Antal dissentierende nævnsmedlemmer i afgørelse af klage over legemlig tvangsbehandling	
fysmagtgodk	Antal godkendte klager over fysisk magtanvendelse	
fysmagttilsides	Antal tilsidesatte klager over fysisk magtanvendelse	
fysmagtdiss	Antal dissentierende nævnsmedlemmer i afgørelse af klage over fysisk magtanvendelse	
berolgodk	Antal godkendte klager over anvendelse af beroligende medicin	
beroltilsides	Antal tilsidesatte klager over anvendelse af beroligende medicin	
beroldiss	Antal dissentierende nævnsmedlemmer i afgørelse af klage over anvendelse af beroligende medicin	
andetkgodk	Antal godkendte klager over andet	
andettilsides	Antal tilsidesatte klager over andet	
andettidiss	Antal dissentierende nævnsmedlemmer i afgørelse af klage over andet	

**PSYKIATRIFONDE N ER EN PRIVAT,
SYGDOMSBEKÆMPENDE ORGANISATION.**

Vi kæmper for, at alle mennesker med psykisk sygdom og de, som er i risiko for at få det, mødes med forståelse og får den hjælp og rådgivning, de har brug for. I tide.